

УКРАЇНА

СТРИЙСЬКА МІСЬКА РАДА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

XVII СЕСІЯ, VIII ДЕМОКРАТИЧНОГО СКЛИКАННЯ

Р І Ш Е Н Н Я

Від 27 січня 2022 року

Стрий

№ 916

Про затвердження Програми моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

Розглянувши клопотання виконавчого комітету Стрийської міської ради керуючись ч.3 ст.91 Бюджетного кодексу України, п.22ч.1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2022-2025 років (далі – Додаток), що додається.

2. Виділити з бюджету Стрийської міської ради кошти на виконання Програми.

3. Фінансовому управлінню Стрийської міської ради (Л.Коваль) провести фінансування відповідно до затвердженої Програми.

4. Виконавчому комітету Стрийської міської ради забезпечити реалізацію передбачених Програмою заходів.

5. Контроль за виконанням цього рішення покласти на першого заступника міського голови М.Дмитришина та постійні депутатські комісії з питань промисловості, транспорту, доріг, сільського господарства, підприємництва, інвестицій, розвитку територій та туризму (М.Карпінський), планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку (С.Ковальчук) .

Міський голова

Олег КАНІВЕЦЬ

Затверджено:

міський голова м.Стрия

_____ **Олег КАНІВЕЦЬ**

ПРОГРАМА
моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних
(інвазивних) видів рослин на території територіальної громади
Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

Погоджено

Голова постійної комісії

з питань планування, фінансів, бюджету

та соціально-економічного розвитку

_____ С.Ковальчук
« ____ » _____ 2022 рік

Погоджено

Голова постійної комісії з питань промисловості,

транспорту, доріг, сільського господарства підприєм-

ництва, інвестицій, розвитку територій та туризму

_____ М.Карпінський
« ____ » _____ 2022 рік

Погоджено

Перший заступник міського голови

_____ М.Дмитришин
« ____ » _____ 2022 рік

Погоджено

Начальник фінансового управління

_____ Л.Коваль
« ____ » _____ 2022 рік

Погоджено

Начальник відділу економічного
розвитку та стратегічного планування

_____ Г.Баран
« ____ » _____ 2022 рік

Погоджено

Начальник **відділу** промисловості,
аграрної політики та підприємництва

_____ В.Лесів
« ____ » _____ 2022 рік

м. Стрий 2022

ПРОГРАМА
моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних
(інвазивних) видів рослин на території територіальної громади
Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

Глобалізація торгівлі та подорожей сприяла поширенню наземних видів по всій землі. Частина цих видів закріпилася і спричиняє серйозні наслідки для довкілля, економіки та здоров'я людей. Ці види називаються інвазивними, і зараз вони визнані одним з основних причин зміни біорізноманіття у всьому світі. Останнім часом спостерігається зростання в галузі біології інвазій, оскільки вчені працюють над розумінням процесу вторгнення, змін, які інвазивні види спричиняють за своїми екосистемами-реципієнтами, та способів зменшення проблем інвазивних видів. Цей огляд охоплює процес та рушії вторгень видів у Європу та Україну, зокрема, соціально-економічні чинники, які роблять деякі регіони особливо сильно ураженими. Запропонованою програмою описано вплив інвазивних видів у територіальній громаді Стрийської міської ради, труднощі, пов'язані із зменшенням цих впливів, та роз'яснено варіанти політики, які наразі розглядаються. Окреслено причини того, що інвазивні види створюють унікальні політичні виклики, і запропоновано деякі правила для розробки та впровадження програми управління. Якщо ж не впроваджувати нові програми господарювання, неминуче з'явиться більш інвазивний вид, а загальний економічний та екологічний вплив цих видів продовжуватиме зростати.

Програма моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на 2022-2025 роки має на меті:

1. Визначити та чітко сформулювати складові інвазивних видів рослин наявних на території Стрийської територіальної громади. Встановити керівні принципи та визначення потреб політики, які ще не встановлені для процесів, необхідних для ефективного функціонування даної Програми, при цьому забезпечуючи гнучкість та еколого-економічну розсудливість.

2. Пропагувати програму, висвітлюючи послуги та важливість проблеми інвазивних рослин. Збільшувати усвідомлення знань, досвіду та спроможності для ефективного планування та реалізації проектів, роботи та навчання внутрішніх та зовнішніх партнерів, а також формувати та підтримувати ідентичність наявного біорізноманіття. Підвищити обізнаність щодо серйозності, масштабів та складності проблеми інвазивних рослин та викликів управління шляхом впровадження, досліджень, освіти, комунікації та роз'яснення серед місцевого населення.

3. Виокремити потужності для запобігання надходженню інвазивних рослин та боротьби з ними, зокрема у парках, рекреаційних зонах, берегах річок та ін., щоб збільшити їх спроможності, ефективності та обізнаності щодо стратегій управління інвазивними рослинами, таких як профілактика, раннє виявлення, швидке реагування, стримування та стратегії відновлення й науково-обґрунтованого управління.

4. Сприяти цілісному та інтегрованому контролюванню інвазивних видів. Програма має на меті збереження та відновлення цілісності природних ресурсів та керується науково-обґрунтованим діапазоном стратегій запобігання, контролю, обслуговування та відновлення.

5. Стимулювати та заохочувати внутрішню й зовнішню співпрацю та координацію із залучення наявних ресурсів, досвіду та знань, а також допомогти реалізації локалізації наявних інвазивних видів.

I. Загальні положення

Згідно з Конвенцією про охорону біологічного різноманіття, ратифікованою Верховною Радою України 29 листопада 1994 року, розповсюдження чужорідних (інвазійних) рослин визнане головною загрозою місцевим рослинам, місцям проживання і екосистемам. Україна та члени Європейського Союзу, а також інші країни світу зобов'язалися, наскільки можливо запобігати занесенню, забезпечувати контроль, ліквідацію тих чужорідних видів, які загрожують екосистемам і біорізноманіттю та наносять багатомільйонні збитки сільській та іншим

сферам господарської діяльності, а деякі різновиди становлять загрозу якості життя і здоров'ю людини.

У Європі налічується понад 12 000 чужорідних видів, 15% з яких є інвазивними. Інвазивні види рослин є третьою найсерйознішою загрозою для європейських видів, яким загрожує зникнення. Згідно зі звітом ЄС 2015 року, 354 види, яким загрожує зникнення (229 тварин, 124 рослини та 1 гриб), особливо страждають від інвазивних видів, що становить 19% від усіх видів, що знаходяться під загрозою зникнення в Європі. Нещодавно ухвалена Стратегія ЄС з питань біорізноманіття ще раз підтверджує важливість подолання цієї загрози, пропонуючи до 2030 року "керувати встановленими інвазивними чужорідними видами та зменшити кількість видів Червоного списку, яким вони загрожують, на 50%".

В Україні більшість заінтересованих сторін недостатньо приділяють уваги діапазону загроз, які спричинюються чужорідні інвазивні види. Це ускладнює мобілізацію необхідних зусиль щодо контролю за їх поширенням, навіть стосовно тих, що впливають на здоров'я людини або її основні економічні інтереси. Яскравим прикладом є стрімке поширення карантинного виду амброзії полинолистої територією України та її проникнення не лише до агроценозів, а до лучних та лісових екосистем. Шкода від цього виду сільському господарству та здоров'ю людини оцінюється у мільйони гривень. Проте, незважаючи на значну загрозу, яку несе цей вид, відповідні заходи не були проведені, у тому числі через низьку обізнаність громадськості з можливостями протидії поширенню виду. Підвищення усвідомлення та рівня обізнаності щодо впливу чужорідних (інвазивних) видів рослин має важливе значення для розвитку спільної відповідальності, заохочує приватні зусилля та підвищує ефективність відповідних заходів.

Лише окремі, найбільш небезпечні для господарської діяльності чужорідні (інвазивні) види флори занесені до Переліку регульованих шкідливих організмів, затвердженого наказом Міністерства аграрної

політики та продовольства від 04 серпня 2010 р. № 467 «Про внесення змін до Переліку регульованих шкідливих організмів». Щодо таких видів застосовуються заходи відповідно до Закону України «Про карантин рослин», наприклад, регулярно оголошуються карантини певних територій і проводяться заходи з фізичного знищення таких організмів. Але інші інвазивні види, що не потрапили до цього переліку, залишаються поза увагою і в довгостроковій перспективі загроза шкоди від них зростатиме.

Зараз у всіх країнах Євросоюзу борщівник Сосновського офіційно віднесений до так званої карантинної групи рослин. В ЄОКЗР (Європейська організація із карантину та захисту рослин) борщівник Сосновського внесено до списку А2. Зокрема, у Фінляндії знищення борщівника стало частиною державної програми, на реалізацію якої уряд відвів 20 років. У Німеччині, Чехії, скандинавських країнах, в Естонії вже діє національна програма боротьби з борщівниками. У Білорусі на рівні уряду розроблено План дій щодо запобігання та мінімізації збитків від поширення небезпечного виду рослини. В Україні ж попри очевидну небезпеку цього досі не зроблено і з ним борються лише господарським методом, тобто вибірково механічним чи хімічним способами.

Програма моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на 2022-2025 роки (далі – Програма) розроблена відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII, Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 443-р, Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 82 «Про внесення змін до переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» заходи щодо запобігання інтродукції та поширення чужорідних видів рослин у природні екосистеми внесено до переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1147 «Про затвердження переліку видів

діяльності, що належать до природоохоронних заходів», Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року, затвердженої рішенням Стрийської міської ради від 23.12.2021 № 788 та Програми соціально-економічного та культурного розвитку Стрийської міської ради на 2022 рік, затвердженої рішенням Стрийської міської ради від 23.12.2021 № 792

II. Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Програма

Інвазивна чужорідна рослина – це будь-який вид рослин, який має потенціал викликати небажаний або згубний вплив на економіку, суспільство та екосистеми. Термін "інвазивні рослини" включає "інвазивні чужорідні рослини", "бур'яни" та ін. Інвазивні рослини здатні інтенсивно пригнічувати і витісняти місцеві види рослин, провокувати деградацію біорізноманіття, зменшення доступного корму та пошуку дикої і місцевої рослинності для тварин, зменшувати середовище існування рідкісних та зникаючих видів, сприяти втраті естетичних цінностей та викликати зміни в структурі та функціях екологічної спільноти. Поряд із великою втратою біорізноманіття, деградацією середовища проживання та іншими екологічними наслідками, інвазивні види завдають величезних економічних збитків у мільярдах доларів щорічно, а деякі становлять загрозу здоров'ю людини і тваринному світові.

Інвазивні рослини мають різні ознаки, які дозволяють їм швидко проникати в нові райони і конкурувати з місцевими рослинами за світло, воду та поживні речовини. Деякі з цих рис включають:

- швидкі темпи зростання;
- рясне розмноження насінням та/або вегетативними органами;
- спеціально пристосоване насіння для сприяння їхньому переміщенню вітром, водою або тваринами;
- здатність змінювати ґрунтові умови на користь лише інвазивних видів;

- алелопатія (виробництвохімічнихречовин, щопригнічуютьрістіншихрослин);
- безперебійнезростання і розмноження.
- Інвазивнірослиниздатнішвидкостановлювати і випереджатимісцевірослини.

Багатоінвазивнихрослинмають короткий життєвий цикл, а іншінадзвичайнідовгожителі, насінняякихможезалишатисяжиттєздатним у ґрунтівпродовждесятиліть. Банки насіннядозволяютьрослинампроростати, культивуватись і закладатинасіння, при цьомуумовинавколишньогосередовищасприятливі.

Якісінвазивнірослинищебільшезбільшують свою перевагу над місцевими видами, виробляютьтоксини, якіпригнічуютьрістаборозвитокіншихрослин. Оскільки вони вважаютьсяновими у новійекосистемі, цівидимають мало абозовсім не маютьприродниххижаків у середовищі, щодаєїможливістьпродовжуватипревалювати над місцевими видами.

Для прикладу, колитакіінвазивнірослини як плющ, домінують над ґрунтовимпокривом, коренева структура, яка зв'язуєґрунти, дуже мала. Ось чому великі території, де домінуютьінвазивнірослини, маютьбільшуймовірністьерозіїпід час повені, ніжтериторії з різноманітнимпідліском дерев та чагарників, щозабезпечуєбільшурізноманітністькореневоїструктури.

Корінняріднихрослинпоширюютьсяглибоко в ґрунт, і багатовидівмаютьширокі, розгалуженіволокнистікореневіструктури, якізв'язуютьґрунти та зменшуютьерозію. Ерозіявикидає осад у потоки, збільшуєкаламутністьпотокую та погіршуєякість води.

Спільнотаздоровихрослинмаєрізноманітні трави, чагарники та дерева. Інвазивнівидирослиншвидкопоширюються і можутьвитіснятимісцевірослини, перешкоджатийїхросту та створюватимonoкультури.

Інвазивнірослинивикликаютьбіологічнезабруднення,

зменшуючи різноманітність місцевих видів рослин. На додаток до витіснення місцевих видів, інвазивні рослини монокультури та спрощення середовища існування часто забезпечують середовище існування диких тварин, що не є місцевими. Не місцеві види дикої природи також можуть витіснити подібні місцеві види через перекриття потреб середовища проживання.

Інвазивні рослини можуть зменшити кількість деревного покриву, запобігаючи закріпленню дерев, змушуючи їх передчасно падати або зменшуючи темпи зростання.

Монокультури інвазивних рослин також створюють паливо для лісових пожеж. Інвазивні рослини відповідають за зміну моделей пожежної діяльності у багатьох екосистемах світу. Зокрема, інвазивні види можуть призвести до гарячих і частіших пожеж.

Ідентифікація шляху

Разом з тим, щорозсіювання насіння інвазивних рослин відбувається вітром, водою, домашніми та дикими тваринами, однак діяльність людини часто є основною причиною їх поширення.

Науковцями доведено, що інвазивні рослини поширюються такими способами:

- ✓ Будівництво та технічне обслуговування транспортних і комунальних сполучень, залізничних колій, суден, автомагістралей, трубопроводів та ліній електропередач, переміщення та транспортування ґрунту, гравію та ін;
- ✓ Лісогосподарські операції: будівництво та обслуговування доріг, стежок, рух техніки під час збирання врожаю;

- ✓ Практика садівництва: імпорт та висаджування видів рослин, які з часом стають інвазивними, необережним видаленням садових відходів, ненавмисне внесення насіння до ґрунту;
- ✓ Рекреаційні заходи: порушення ґрунту транспортом, рекреаційна діяльність, поширення інвазивних рослин туристами, транспортними засобами, а також скидання водних рослин у водотоки.
- ✓ Природні шляхи: вітер, птахи та інші дрібні шкідники можуть поширювати насіння інвазивних видів.

Необхідність боротьби з інвазивними рослинами

Біологічні особливості інвазивних видів рослин – домінування над місцевими рослинами – можуть спричиняти екологічні, соціально-економічні проблеми:

- збіднення біорізноманіття рослин та тварин;
- змінювати поживний та гідрологічний цикли ґрунту;
- зменшення продуктивності ґрунту наслідок впливу на мікоризні гриби або зміни мімії (аллопатичні утворення);
- негативні наслідки для середовища проживання рідкісних та зникаючих видів;
- збільшення витрат на видалення рослинності з інфраструктури, що зазнає впливу;
- зменшення доступності традиційних рослин, які використовують для харчування і в медицині;
- зменшення кількості та погіршення якості кормів для випасання та охорони дикої природи і тваринництва;
- токсичні або шкідливі наслідки для тварин та людини;
- погіршення якості води та середовища для риб;
- зміна структури та функції екологічної біоти;
- вплив на естетику (візуальна якість, туризм);
- зменшення доступу до зон відпочинку.

На території територіальної громади Стрийської міської ради спостерігається поширення чужорідних (інвазивних) видів рослин – **борщівник Сосновського, золотарник (золотушник) канадський.**

Борщівник Сосновського є особливо агресивним чужорідним видом, як і близький до нього вид борщівник Мантегаці. Борщівник Сосновського був впроваджений як високопродуктивна силосна рослина. У зв'язку із змінами соціально-економічних умов борщівник практично перестали культивувати як силосну рослину. З часом борщівник почав поширюватись у вигляді своєї здичавілої форми. Борщівник успішно проникає в природні екосистеми, на узбіччя, придорожні смуги автомобільних шляхів, на необроблювані сільськогосподарські угіддя, заплави річок і потічків, обочини лісів тощо. Борщівник пригнічує іншу рослинність, порушує нормальне природне функціонування місцевих екологічних систем і створює навколо себе власну екосистему, неприйнятну для природи даної місцевості. Під борщівником зникає навіть дернина, а восени, коли його листки в'януть, ґрунт під ним оголюється, зазнає змиву. Так відбувається процес блокування вихідного біоценозу і формування нового (рис. 1).

Рис. 1. Стихійні зарості борщівника Сосновського на узліссі

Під час вегетації борщівник накопичує фотодинамічно активні органічні сполуки: кумарини, фурукумарини, які потрапляючи на шкіру людини і тварин, під впливом сонячного світла (ультрафіолету) здатні

підсилювати пігментацію, викликати дерматити, які називають "опіками". Найчастіше дерматити від попадання соку борщівника на шкіру проявляються у вигляді пухирів, які викликають неприємні больові відчуття. Такі пухирі з часом стають темними плямами, що сходять протягом 3-6 місяців. Відомі навіть летальні випадки від численних опіків шкіри у людей.

Незнання біологічних особливостей рослини призводить до неконтрольованого поширення цієї культури та все частішого ураження населення біомасою рослини. Борщівник виростає заввишки до 3 м і належить до найвищих трав'янистих рослин України. Рослини можуть жити до 12 років. Одна рослина може щороку давати 15-20 тисяч, а в окремі роки потужні особини борщівника до 100 тисяч життєздатного насіння. У ґрунті насіння може зберігати життєздатність 3-15 років.

На жаль, борщівник Сосновського не є карантинною рослиною, це – кормова культура, але враховуючи темпирозповсюдження та шкоду, яку він завдає навколишньому середовищу та людині за безпосереднього контакту, його невідмінно необхідно знищувати. Отруйні види борщівника є реальною загрозою здоров'ю, а часом і життю людини та тварин а масового поширення цього виду на берегах водойм, може призвести до непридатності водойм для рекреаційного використання, втрати засмічених ним земель для сільськогосподарського виробництва та масового розповсюдження борщівника Сосновського на щораз більшу територію.

На території громади загрожує стрімке поширення **золотарника (золотушника) канадського** (рис. 2).

Рис. 2. Самосів золотарника канадського

За ступенем небезпеки для навколишнього середовища і благополуччя людини цей чужорідний (інвазійний) вид знаходиться в одному ряду з амброзією, борщівником і колорадським жуком. Золотарник канадський вже сьогодні завдає великої шкоди не тільки природі України, але лісовому і сільському господарству. Якщо його не знищувати, то за рік золотарник канадський може збільшувати свою площу до 15 відсотків. Коріння золотарника виробляють інгібітори - речовини, які пригнічують ріст інших рослин. Слідом за цим зникає більшість лугових комах, птахів, дрібних ссавців. Золотарник канадський швидко закріплюється на необроблених сільськогосподарських угіддях, пасовищах, меліорованих болотах, узліссях і вирубках. Під його суцільним покривом немає нічого не росте. Доведено, що там, де розташувалася ця рослина, ґрунт сильно ущільнюється, злежується і стає повітряно непроникним. Багато хто вважає золотарник канадський декоративною рослиною і вирощує його на присадибних ділянках, забуваючи про його здатність завойовувати нові території. І хоча золотарник не такий небезпечний для здоров'я людей, як амброзія, борщівник Сосновського, проте вважається одним з найбільш небезпечних рослин, яка може викликати алергічну реакцію у людей. Таким чином, займаючи будь-яку ділянку, золотарник повністю змінює його ґрунтинний і рослинний світ та має негативний вплив на здоров'я людей.

У золотарника стеблапрямі, до 1 метра висотою, як правило, нерозгалужені. Листя золотарника ланцетоподібної форми, загострені, з виїмками по краю. У порівнянні з вузькимнижнім листям, верхні більші, менші. Квіти трубчасті, лимонного кольору, суцвіття має форму кисті або суцвіття, що складається з крихітних (до 15 мм) кошичків. Кожен кущ золотарника виробляє до 100 тисяч насінин, які відрізняються дуже високою схожістю - до 95%.

Отже інвазивні чужорідні види рослин (борщівник Сосновського, золотарник канадський) поширені на території Стрийської громади негативно впливають на біорізноманіття регіону шляхом зміни структури екосистем, хижацтва, конкуренції, що може призвести до зменшення чисельності місцевих видів дикої флори та фауни. А відповідно до недавніх досліджень вчених в Україні (Шувар І. А., Корпіта Г. М., 2019) поширення чужорідних видів рослин загрожує погіршенням стану водних та прибережних екосистем, наносить збитки сільському господарству та іншим сферам господарської діяльності, перешкоджає розвитку туристичної галузі в рекреаційних зонах відпочинку, або ж є шкідливими для здоров'я людини в довгостроковій перспективі, якщо зашкоди від них зростатиме.

Знищення деяких інвазивних популяцій на рівні окремої територіальної громади є досяжною метою, особливо на ранньому етапі виявлення і локалізації інвазивного об'єкта. Викорінення може бути неможливим (обтяжливим і дороговартісним), якщо популяція велика і повсюдна.

Програми контролювання чисельності інвазивних видів рослин, як правило, тривалі і можуть включати організаційні, запобіжні (превентивні), механічні, хімічні, біологічні та культурні заходи. Тут важливо оцінити територію, дати характеристику життєвого циклу інвазивної рослини та визначити який метод управління або комбінація методів буде найбільш ефективним та економічно вигідним. Там, де викорінення інвазивного виду нереальне, стратегії контролювання повинні бути збалансовані між екологічним впливом

на його поширення та економічними реаліями застосування заходів контролювання.

Програма і контролювання чисельності інвазивних видів рослин повинні бути інтегровані таким чином, щоб максимально досягти мети управління та мінімізувати негативний вплив на довкілля. Метою управління є боротьба з небажаними інвазивними видами зменшення їх густоти та чисельності до рівня, за якого не відбувається порушення цілісності екосистеми і сприяє повноцінному зростанню місцевим видам.

Запропонованою Програмою передбачено здійснити моніторинг території та комплекс ефективних заходів боротьби з інвазивними рослинами на території територіальної громади Стрийської міської ради. Сфера програми охоплює різноманітність екосистеми, починаючи від сухих відкритих луків, земель сільськогосподарського призначення та рекреаційних зон, придорожніх та прибережних смуг, а також місця рибальства та відпочинкових зон дикої природи.

Мета Програми- зменшити вплив інвазивних видів на біорізноманіття, природні й сільськогосподарські ресурси та здоров'я людей шляхом моніторингу, локалізації, контролю, а також запобігання поширення нових інвазивних видів рослин на території Стрийської територіальної громади.

Відповідальним виконавцем заходів програми є Виконавчий комітет Стрийської міської ради.

Науковий супровід виконання заходів програми здійснюватимуть науковці Львівського Національного аграрного університету.

Ш. Завдання, шляхи та способи виконання Програми

Моніторинг

З метою моніторингу та виявлення місць самозасіву інвазивних видів рослин, їх чисельності передбачено періодичне проведення обстежень території та картування зон самосіву рослин.

Моніторинг передбачає здійснення періодичних оглядів місць після активності виявлення нових вторгнень та оцінки успішних планів заходів боротьби з інвазивними видами рослин. Завчасний моніторинг нових інвазій зробить заходи боротьби більше ефективними і може зменшити витрати та уможливити оцінити ефективність програм контролювання.

Організацію польових обстежень, картування зон поширення рослин здійснює відповідальний виконавець Програми.

Локалізація

В залежності від займаної рослинами площі, щільності їх зростання, ступеня загрози життю і здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, кількості місць їх зростання використовують різні способи для знищення і регулювання поширення і чисельності борщівника Сосновського та золотушника канадського, в тому числі із застосуванням агротехнічних, агрохімічних та біологічних заходів.

Агротехнічні заходи включають: оранка декілька разів за вегетаційний період (через кожні 3-4 тижні, починаючи з моменту проростання рослини); плоскорізний обробіток - підрізування коренів на глибині 5-10 см; індивідуальний спосіб - зрізати (зрубувати) точку росту борщівника нижче кореневої шийки з використанням ручної лопати; прополювання; періодичне скошування; обрізування квіток у фазу бутонізації тощо.

Агрохімічні методи включають обробляння рослин гербіцидами.

Біологічні заходи передбачають на землях сільськогосподарського призначення використання культур, що здатні витіснити чужорідні (інвазивні) види рослин з їх території та матимуть позитивний вплив на відновлення земель після знищення чужорідних (інвазивних) видів (високопродуктивні злаки), просапні культури (картопля, топінамбур, інші овочеві культури) або багаторічні насадження.

З метою стимулювання проведення біологічних заходів Програмою передбачено для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в галузі

сільського чи лісового господарства часткове відшкодування вартості насіння чи посадкового матеріалу в розмірі 80 відсотків витрат на їх придбання протягом поточного року.

Для виконання агротехнічних, агрохімічних, біологічних заходів передбачено залучати суб'єктів господарювання, які здійснюють відповідні види діяльності з урахуванням вимог Закону України «Про публічні закупівлі».

Організація біологічних заходів передбачає передачу окремих ділянок сільськогосподарського призначення в оренду суб'єктам господарювання в галузі сільського господарства.

Контролювання інвазивних видів:

Система контролювання інвазійних видів передбачає:

- ✓ використання наявних та зібраних в ході моніторингу даних для створення пріоритетного списку земельних ділянок для майбутньої контрольної діяльності;
- ✓ звести до мінімуму поширення інвазивних видів за допомогою контролювання та знищення на стежках, узбіччях, берегах річок, сміттєзвалищах та інших територіях;
- ✓ звести до мінімуму поширення інвазивних видів за допомогою діяльності сільського, лісового та рибного господарств;
- ✓ створити друковані та веб-матеріали, вивіски для розповсюдження серед зацікавлених сторін;
- ✓ забезпечити інформаційно-роз'яснювальну роботу та стимули для зменшення резервуарів інвазивних видів рослин;
- ✓ запобігання подальшій навмисній інтродукції інвазійних видів;

Для підвищення рівня поінформованості населення, зацікавлених організацій, підприємств, установ усіх форм власності щодо біологічних особливостей чужорідних (інвазивних) видів рослин та контролювання їх чисельності необхідна організація спеціальних тематичних і освітніх заходів з залученням засобів масової інформації, присвячених різним аспектам

впливу чужорідних (інвазивних) видів на стан довкілля, господарську діяльність і здоров'я населення. До організації інформаційних та освітніх заходів буде залучено учених закладів вищої освіти, наукових установ.

VI. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсяги та джерела фінансування, строки виконання завдань, заходів

Проблеми щодо поширення чужорідних (інвазійних) видів рослин стосуються багатьох соціальних, економічних та екологічних інтересів громади, включаючи охорону здоров'я, сільське, лісове і водне господарство, управління ресурсами, розвиток інфраструктури, туризму і відпочинку. Програмою пропонується комплекс заходів для ефективної та системної боротьби, недопущення та запобігання поширення чужорідних (інвазійних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради.

Заходи щодо локалізації й запобігання проникненню чужорідних (інвазійних) видів є найбільш економічно ефективними й екологічно обґрунтованими, ніж заходи, які доведеться вживати після формування стійких популяцій цих рослин.

Програма моніторингу, локалізації та контролювання чисельності на місцевому рівні чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради розрахована на реалізацію заходів у період 2022-2025 років і включає:

- виконання заходів спрямованих на проведення моніторингу, локалізації та проведення освітньо – інформаційних заходів;
- виконання заходів спрямованих на контролювання інвазивних видів та недопущення їх поширення.

Реалізація заходів Програми здійснюватиметься за рахунок коштів міського бюджету. Розрахункова потреба в коштах для виконання заходів програми складає – 800,0 тис. гривень.

При уточненні міського бюджету відповідно вносяться зміни до обсягів фінансування Програми.

VIII. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Програма реалізується за участю структурних підрозділів Стрийської міської ради, підприємств, установ та організацій усіх форм власності.

Координацію діяльності структурних підрозділів Стрийської міської ради підприємств, установ та організацій всіх форм власності щодо реалізації даної програми здійснює Виконавчий комітет Стрийської міської ради.

Звіт про виконання Програми подається щоквартально фінансовому управлінню та щорічно фінансовому управлінню та відділу економіки Стрийської міської ради за встановленою формою до 25 числа місяця, наступного за звітним та не пізніше, ніж через місяць після завершення року.

Начальник відділу промисловості,
аграрної політики та підприємництва

Василь ЛЕСІВ

Додаток 1 до програми

ПАСПОРТ

Програмимоніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

1.	Ініціатор розроблення Програми	Виконавчий комітет Стрийської міської ради		
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Від 27.01.2022 р. № 916		
3.	Розробник Програми	Виконавчий комітет Стрийської міської ради		

4.	Співрозробники Програми	Старостинські округи				
5.	Відповідальні виконавці Програми	Виконавчий комітет Стрийської міської ради				
6.	Учасники Програми	Стрийський міський комбінат комунальних підприємств				
7.	Термін реалізації Програми	2022-2025 рр.				
8.	Джерела фінансування Програми	Міський бюджет Стрийської міської ради				
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього,	800 тис. грн.				
	у тому числі:	2022	2023	2024	2025	
9.1.	коштів місцевого бюджету	200 тис. грн.	200 тис. грн.	200 тис. грн.	200 тис. грн.	800 тис. грн.
9.2.	коштів інших джерел	-	-	-		

Начальник відділу промисловості,
Аграрної політики та підприємництва

Василь ЛЕСІВ
Додаток 2 до програми

Ресурсне забезпечення

Програмимоніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

Етапи виконання Програми
тис. грн.

Показники витрат:	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р	Всього
Міський бюджет	200	200	200	200	800
Кошти не бюджетних джерел	-	-	-		-
РАЗОМ	200	200	200	200	800

Начальник відділу промисловості,
Аграрної політики та підприємництва

Василь ЛЕСІВ

Напрямки діяльності та заходи

Програми моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2022-2025 років

№ п/п	Назва напрямку діяльності (пріоритетні напрямки)	Перелік заходів програми	Строк виконання програми	Відповідальний виконавець	Джерела фінансування	Орієнтовні щорічні обсяги фінансування (вартість), тис. грн.				Очікуваний результат
						2022	2023	2024	2025	
1	Знищення борщівника Сосновського	1. Придбання матеріальних ресурсів (гербіцидів ,пального, захисних костюмів, пульверизаторів	2022-2025	Стрийський міський комбінат комунальних підприємств	Міський бюджет	49	49	49	49	Локалізація та ліквідація, Недопущення засміченості борщівником Сосновського, та золотарником додаткових площ, зменшення джерел розповсюдження його насіння на прилеглі території.
		4. Проведення робіт(заходів) по знищенню локалізації борщівника Сосновського та золотарника канадського	2022-2025	Стрийський міський комбінат комунальних підприємств	Міський бюджет	151	151	151	151	
Всього					800	200	200	200	200	

Начальник відділу промисловості,
Аграрної політики та підприємництва

Василь ЛЕСІВ